

CYNGOR SIR DDINBYCH

RHEOLAU MYNWENTYDD

**GWEITHREDOL YN YR ÔLL O FYNWENTYDD
Y CYNGOR SIR O 5 GORFFENNAF 1999**

Rheolau

Rheolau a wnaed gan Gyngor Sir Ddinbych at reoli Mynwent Gyhoeddus are gyfer trigolion sefydlog Sir Ddinbych.

“Y Cyngor” yw Cyngor Sir Ddinbych

“Y Fynwent” yw'r Fynwent a Chladdfa a ddarperir gan y Cyngor o fewn Sir Ddinbych.

“Y Cofrestrydd” yw Pennaeth y Gyfraith a Gweinyddiad am y tro.

“Y Cyfarwyddwr Corfforaethol Amgylchedd” yw'r person sydd yn gofalu am y Fynwent am y tro.

“Y Swyddog Mynwentydd” yw'r person sydd yn gofalu am holl weinyddiad y fynwent o ddydd i ddydd.

“Bedd” yw man claddu wedi ei ffurfio yn y ddaear drwy dyllu, gyda neu heb, unrhyw wal neu waith brics neu gerrig neu unrhyw leinin gosod arall.

1. **Cynllun o'r Fynwent**

Cedwir cynllun o'r Fynwent yn swyddfa'r Swyddog Mynwentydd a gellir ei weld heb dalu yn ystod oriau swyddfa cyffredin.

2. **Dewis Safle Beddau**

Rhaid i ymgeiswyr brynu'r safle bedd nesaf yn y rhes fel y gellir datblygu'r fynwent mewn dull trefnus. Ni ellir cadw na phrynu safle bedd ymlaen llaw.

3. **Rhybudd o Gladdedigaeth**

Bydd i bob rhybudd o gladdedigaeth a phob cais am safle bedd ac am godi pob claddgell neu fedd brics a chodi a gosod pob cofeb, beddfaen, llechen neu arysgrif fod yn ysgrifenedig ar y ffurflen briodol, a'i hanfon i'r Swyddog Mynwentydd.

4. **Negeseuon Ffôn**

Derbynnir unrhyw orchymyn neu gyfarwyddyd a roddir ar y ffôn ar gyfrifoldeb llwyr y person sy'n rhoddi'r fath orchymyn neu gyfarwyddyd. Ni fydd y Cyngor yn gyfrifol am unrhyw gamddealltwriaeth a all godi parthed gorchymyn neu gyfarwyddyd a roddir ar y ffôn os na dderbynnir cadarnhad ysgrifenedig (heb fod yn hwyrach na 48 awr cyn y claddedigaeth) mewn modd a ddarperir gan y rheolau hyn.

5. **Gweithred y Bedd i'w Ddangos**

Os bydd ail neu drydydd claddedigaeth i fod mewn bedd preifat neu gladdgell, rhaid dangos Gweithred o rodd yn dangos perchenogaeth neu brawf arall o berthynas sydd yn bodloni'r cofrestrydd pan roddir rhybudd.

6. **Cyfnod y Rhybudd**

Bydd cyfnod y rhybudd sydd ei angen i sicrhau claddedigaeth fel a ganlyn, gyda chyfnod y fath rybudd *i beidio* cynnwys Sadyrnau, Suliau, Gwener y Groglith, Dydd Nadolig na Gwyliau Banc. Hynny yw:-

(a) Rhoddir rhybudd o gladdedigaeth mewn bedd neu gladdgell a adeiladwyd eisoes ddim llai nag wyth awr a deugain cyn y claddedigaeth.

(b) Rhoddir rhybudd o gladdedigaeth mewn claddgell heb ei hadeliadu ddim llai na phedwar diwrnod cyn y claddedigaeth.

7. **Byr Rybudd**

Os na roddir y rhybudd gofynnol cyn claddedigaeth, codi'r tâl ychwanegol am weithio y fath oramser ag y bydd ei angen.

8. **Ffurfiâu Rhybuddion Claddu**

Rhaid cwblhau pob rhybudd claddu ar y ffurflen briodol a rhad iddo gynnwys rhif y bedd y bwriedir claddu ynddo, enw, oed a phreswylfa olaf yr ymadawedig, y math o fedd sydd ei eisiau, diwrnod ac awr yr angladd ac enw a chyfeiriad yr ymgymerwr neu drefnydd yr angladd. Pan chwenychir prynu hawl claddu cyfyngedig mewn bedd neu gladdgell, rhaid rhoddi enw a chyfeiriad llawn y person sydd i'w gofrestru fel perchennog y weithred.

9. **Tystysgrifau Marwolaeth**

Rhaid rhoddi tystysgrif cofrestru marwolaeth, tystysgrif Amloggfa neu, pan fu cwest, Tystysgrif y Crwner, i'r swyddog presennol cyn y claddedigaeth a'i hanfon ar unwaith wedyn i'r Swyddog Mynwentydd.

10. **Claddu Plant Marw-anedig**

Rhaid i rybudd claddu plentyn marw-anedig ddod gyda thystysgrif oddi wrth swyddog profedigaethau'r ysbyty perthnasol

11. **Gweithred Bedd**

O brynu bedd neu gladdgell, rhoddir gweithred o rodd i'r person sydd yn dwyn y teitl i hawl claddu cyfyngedig, a chofnodir y cyfryw berson yng nghofrestr y fynwent fel perchennog y bedd.

12. **Newid Teitl**

Ar farwolaeth perchennog hawl claddu cyfyngedig mewn bedd neu gladdgell, rhaid i'r person sy'n hawlio'r teitl i'r hawl claddu cyfyngedig, o fewn chwe mis i'r fath farwolaeth, ddod a'r Weithred o rodd i swyddfa'r Cofrestrydd, neu roddi prawf i'r Cofrestrydd, o'r berthynas sy'n rhoddi'r hawl iddo neu iddi ar yr hawl claddu cyfyngedig.

13. Trosglwyddo Hawl Claddu Cyfyngedig

Ni ystyrir trosglwyddiad o hawl claddu cyfyngedig mewn bedd neu gladdgell yn ddilys os na chofrestrwyd y fath drosglwyddiad yn flaenorol yn swyddfa'r Cofrestrydd.

14. Agor Beddi Preifat

Ni agorir bedd neu gladdgell lle prynwyd hawl claddu cyfyngedig heb ddangos Gweithred o rodd a chaniatâd ysgrifenedig y perchennog, neu ei gynrychiolydd cyfreithiol. Mewn achos lle collwyd y Weithred o rodd, neu pan na ellir cael caniatad y perchennog yn rhwydd, fe agorir y bedd ar gais unrhyw berson y bydd y Cofrestrydd yn ystyried sydd a'r hawl i hynny.

15. Beddi Cyffredin

Nid yw'r tâl am gladdedigaeth mewn bedd cyffredin yn rhoddi hawl claddu cyfyngedig a dewisir y bedd gan y Cyngor.

16. Symud Gweddillion

Nid yw unrhyw weddillion dynol i'w symud ar ôl eu claddu heblaw gyda chaniatâd yr Ysgrifennydd Cartref neu o dan Alluedd Esgob yr Esgobaeth yn achos symud gweddillion o dir claddu cysegredig.

17. Prydlondeb

Dylai'r amser a glustnodir ar gyfer angladd sydd i fod yn y Fynwent gael ei gadw'n brydlon er mwyn osgoi yr anghyfleustra o un angladd yn amharu ar un arall.

18. Eirch

Dylai mesurau'r arch (mesurau'r manau lletaf dros y dolennau) gael eu cynnwys fel pwynt 17 ar y rhybudd claddu a'i anfon at y Swyddog Mynwentydd ddim hwyrach na 48 awr cyn y claddedigaeth. Ni fydd y Cyngor yn gyfrifol am unrhyw gamddealltwraith a all godi parthed mesurau arch a roddir dros y ffôn heb eu cadarnhau yn ysgrifenedig. Os bydd arch i'w doddi mewn claddgell, rhaid rhoddi patrymlun cywir o'r arch i'r Swyddog Mynwentydd ddim hwyrach na 4 diwrnod cyn y claddedigaeth. Ni all y Cyngor dderbyn cyfrifoldeb am unrhyw anghywirdeb yn y patrymlun.

19. Angladdau o dan Reolaeth Cyfarwyddwr y Corfforaethol amgylchedd*

Mae pob angladd yn y Fynwent o dan reolaeth a chyfarwyddyd Cyfarwyddwr Corfforaethol Amgylchedd neu swyddog arall a awdurdodir ganddo i wneud y gwaith.

20. **Talu Taliadau**

Rhaid i bob taliad fod yn daladwy i “Cyngor Sir Ddinbych” a’i anfon at Swyddog Mynwentydd.

Rhaid i unrhyw un, yn ddieithriad, sy’n dymuno prynu hawl cyfyngedig neu unrhyw wasanaeth arall yn y fynwent anfon tâl priodol ar yr un pryd a’r ffurflen gais berthansol.

Dylid cyflwyno cais am gofeb i’r Swyddog Gweinyddu Mynwentydd, ar y ffurflen berthnasol, gyda’r tâl priodol, cyn y rhoddir caniatâd i godi’r gofeb, arysgrif ychwanegol, croes dros dro neu gawg blodau.

Codir tâl dwbl gan y Cyngor am gladdedigaeth os na fydd yr ymadawedig yn breswlydd sefydlog yn Sir Ddinbych.

21. **Oriau Agor**

Bydd y Fynwent ar agor i fynediad ar droed 24 awr y dydd.

22. **Ymwelwyr**

Dylai plant fod yng ngofal oedolyn cyfrifol.

Gwaherddir marchogaeth beiciau modur, beiciau neu’r fath a defnyddio esgidiau sglefrio a byrddau sgrialu yn y Fynwent.

Symudir unrhyw berson sydd yn feddw o’r Fynwent.

Ni chaniateir cludo na saethu drylliau yn y Fynwent heb ganiatâd ysgrifenedig Cyfarwyddwr Corfforaethol Amgylchedd.

Ni fydd i unrhyw berson ddringo ar neu dros feddfaen, cofeb, palis, clwyd, wal, ffens neu adeilad sy’n rhan o’r Fynwent.

Rhaid i unrhyw berson sy’n torri amodau blaenorol y Rheolau hyn adael y Fynwent ar unwaith ar gais Cyfarwyddwr Corfforaethol Amgylchedd neu swyddog arall a awdurdodir ganddo.

23. **Cwn**

Ni chaniateir anifeiliaid yn y Fynwent.

24. **Cildyrnau**

Gwaherddir i weithwyr y Cyngor dderbyn unrhyw gildwrn.

25. **Oriau Claddu**

Yr oriau claddu arferol yw rhwng 10.00 yb a 3.30 yh o Ddydd Llun i Ddydd Gwener yn y gaeaf a rhwng 10.00 yb a 4.30 yh o Ddydd Llun i Ddydd Gwener yn yr haf.

Caniateir claddedigaethau ar Sadyrnau yn unig:

- (1) o dan amgylchiadau eithriadol ac ar gôst ychwanegol at gôst claddedigaeth ar ddiwrnod gwaith;
- (2) mewn argyfwng ac mewn achosion pan fo tystysgrif feddygol yn mynnu bod claddu ar frys yn ofynnol ar sail iechyd y cyhoedd;
- (3) daliadau crefyddol.

Ni chaniateir claddedigaethau ar Suliau, Gwener y Groglith, Dydd Nadolig na Gwyliau Banc, nac ar unrhyw adeg tu allan i'r oriau a fanylir yn y Rheolau hyn heblaw:

- (1) mewn argyfwng ac mewn achosion pan fo tystysgrif feddygol yn mynnu bod claddu ar frys yn ofynnol ar sail iechyd y cyhoedd;
- (2) daliadau crefyddol.

26. **Symud Cofebion Dros Dro**

Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i symud unrhyw garreg goffa oddi ar unrhyw fedd cyfagos pan fernir bod symud o'r fath yn angenrheidiol i gynnal claddedigaeth mewn unrhyw fedd. Bydd y Cyngor yn ailosod unrhyw garreg goffa a symudir fel hyn ac unioni unrhyw niwed a berir oherwydd y symudiad.

27. **Mynwent Lawnt**

Cedwir y Fynwent fel mynwent lawnt ac, felly:-

- (a) Bydd y Cyngor yn gwastatau wyneb unrhyw fedd i wastad y tir cyfagos o fewn 18 mis i'r claddu.
- (b) Gadewir lle heb dywyrch ar ben pob bedd at godi cofeb yno, a bydd i gofeb o'r fath fod â throed addas i osod cawg o flodau arno. Ni chaniateir torri'r tywyrch ar weddill y bedd i greu gwely blodau na border nac unrhyw ddiben cyffelyb ac ni chaniateir gosod cofeb, cawg nac unrhyw beth o fath yn y byd yn neu ar y tywyrch.
- (c) Gall y Swyddog a awdurdodir gan y Cyngor symud unrhyw gofeb, cawg neu beth arall yn neu ar dywyrch unrhyw fedd sydd yn torri'r rheolau hyn.
- (d) Ni chaniateir gosod setiau ymylfaen nac ymylon o unrhyw fath o amgylch unrhyw feddau. Ni chaniateir goleuadau solar yn y mynwentydd. Efallai y

bydd unrhyw eitemau o'r fath sy'n cael eu gadael yn groes i'r rheoliadau hyn yn cael eu symud gan y Cyngor heb rybudd.

28. **Rheolau Parthed Cofebion**

Mae polisi Cyngor Sir Ddinbuch yn dweud mai dim ond seiri maen cofrestredig hefo BRAMM (British Register of Accredited Memorial Masons) hefo trwydded lawn sy'n cael caniatad i weithio ym mynwentydd Cyngor Sir Ddinbych.

Dim ond cofeb o fath carreg fedd a ganiateir i'w codi ar fedd neu gladdgell, ac yn unig pan brynwyd hawl claddu cyfyngedig. Os na fydd cofeb o fath carreg fedd ei heisiau, yna caniateir cawg bychan yn cynnwys arysgrif ar ben y bedd yn unig, gyda chaniatâd arbennig y Cyngor.

Rhaid anfon cais am gofeb i'r Swyddog Mynwentydd, ar y ffurflen berthnasol, gyda'r tâl priodol, cyn y rhoddir caniatâd i godi'r gofeb, arysgrif ychwanegol, croes dros dro neu gawg blodau. Rhaid i'r cais ddod gyda darlun ffigurrog o'r gofeb neu adeiladwaith arfaethedig, copi o'r arysgrif a fwriedir, ac awdurdod oddi wrth berchennog y bedd neu gladdgell i'r saer maen godi'r gofeb neu newid arysgrif. Ni chaniateir mynediad i'r saer maen i'r fynwent heb y fath ganiatâd.

29. **Manyleb Cofebion**

Rhaid i bob carreg goffa fod â rhif y bedd wedi ei arsgribo ar y cefn mewn llythrennau heb fod yn llai nag un fodfedd (2.54cm) o hyd. Bydd y Cyngor yn gwrthod unrhyw gofeb sydd heb fod yn abl i wrthsefydd y tywydd yn barhaus, a chofebion a wneir o'r deunyddiau canlynol, sef carreg wneud, terra-cotta, tsieni, porslen neu unrhyw ddeunydd arall sydd, ym marn y Cyngor, yn anaddas neu'n anghydweddol â'i amgylchoedd. Deallir bod croesau pren yn cael eu gosod ar sail dros dro fel rheol cyn cael eu cyfnewid am gofeb addas. Lle bwriedir gadael y groes fel cofeb barhaol rhaid ei gwneud o bren caled priodol. Rhaid i bob croes bren gyd-fynd â manyleb y Cyngor.

30. **Cynnal Cofebion**

Rhaid i berchennog y weithred gadw pob bedd neu gladdgell, ynghyd â'r cofebion neu feddfeini, yn drwsiadus. Anfonir rhybudd i berchennog y weithred neu ei gynrychiolydd os bydd angen gwaith trwsio. Os na wneir y gwaith o fewn tri mis, gall y Cyngor beri i'r bedd neu'r gladdgell gael ei drwsio a symud y gofeb ar draul perchennog y weithred.

31. Heblaw fel y darperir yn Rheol 26, ni fydd y Cyngor yn gyfrifol am unrhyw niwed na difrod a wneir i, neu gan, unrhyw gofeb drwy unrhyw achos o unrhyw fath.

32. **Symud Cofebion**

Pan fo raid symud unrhyw gofeb er mwyn gwneud gwaith ar gyfer claddu mewn unrhyw fedd, rhaid i berchennog y weithred wneud y gwaith o'i symud

a'i ailosod gyda'i contractwr ei hun yn ddioed, o dan oruchwyliaeth ac i foddhad Cyfarwyddwr Corfforaethol Amgylchedd neu swyddog arall a awdurdodir ganddo. Rhaid i unrhyw gofeb a symudir oddi ar fedd gael ei gludo oddi ar y safle gan contractwr deiliad y weithred o rodd, neu gael ei symud i ran ddynodedig o'r fynwent.

33. Gweithio ar Gofebion

Ni chaniateir unrhyw driniaeth ar gofeb, heblaw gosod arysgrif ychwanegol ar gofeb sydd eisioes yn sefyll, oddi mewn i furiau'r Fynwent nac yn y fynedfa iddi. Rhaid i'r holl waith gael ei wneud fel ag i osgoi malu ffyrdd neu droedffyrdd, a rhaid symud holl sbwriel, gwastraff a cherrig sy'n weddill ar ôl y gwaith codi neu drwsio yn ddioed oddi ar y safle gan bwy bynnag sy'n gwneud y gwaith.

34. Mynediad Contractwyr i'r Fynwent

Heblaw gyda chaniatâd penodol Cyfarwyddwr Corfforaethol Amgylchedd neu swyddog arall a awdurdodir ganddo, ni chaniateir mynediad i unrhyw weithiwr na deunydd i'r Fynwent cyn 8.00 yb a rhaid i weithwyr adael erbyn 3.30 yh yn y gaeaf a 4.30 yh yn yr haf. Ni chaniateir gweithwyr na deunyddiau yn y fynwent ar Sadyrnau, Suliau, Dydd Nadolig, Gwener y Groglith na Gwyliau Banc heblaw at waith brys neu dan amgylchiadau eithriadol.

35. Dulliau Gweithio

Rhaid i unrhyw un sy'n codi cofeb ddefnyddio matiau, estyll neu gynfas yn ôl cyfarwyddyd a'r fath ragofal ag y bydd y Cyngor yn ei gyfarwyddo er mwyn diogelu'r gwair rhag difrod, a rhaid i unrhyw ddifrod o'r fath gael ei unioni rhag blaen gan y person a'i hachosodd. Rhaid i seiri maen fod â'r offer, estyll, pwli a rhaffau a holl ddeunydd arall sydd ei angen i osod cerrig.

36. Rhaid i waith o bob math gael ei wneud yn ddi-dor a'i orffen yn ddioed, a heb aflonyddu na chynhyrfu unrhyw berson arall yn y Fynwent. Tra bo angladd yn y Fynwent, bydd angen parch a gofal, a dylid rhoddi'r gwaith heibio nes bydd yr angladd wedi gadael y Fynwent.
37. Rhaid gosod sylfaen goncrid neu garreg arall i bob cofeb, a bydd tyllu a gosod y sylfaen ar draul y perchennog. Ni ddylid codi unrhyw gofeb nes bydd y tir a agorwyd wedi ymsuddo yn ddigonol.
38. Rhaid i bob cofeb a'u gosod neu godi, yn y Fynwent, gael ei wneud i foddhad Cyfarwyddwr Corfforaethol Amgylchedd neu swyddog arall a awdurdodir ganddo.
39. Rhaid i bob carreg fedd a chroes gael eu pegio a'u boltti i foddhad Cyfarwyddwr Corfforaethol Amgylchedd neu swyddog arall a awdurdodir ganddo.

40. Rhaid i'r holl waith a wneir yn y Fynwent fod i foddhad Cyfarwyddwr Corfforaethol Amgylchedd neu swyddog arall a awdurdodir ganddo.

41. **Hawliau'r Cyngor**

Mae'r Cyngor yn dal yr hawl o dro i dro i newid y Rheolau blaenorol, a hefyd i neilltuo unrhyw rannau o'r tiroedd.

42. Bydd y cyfan o'r Rheolau blaenorol yn amodau ar y brydles, gan y Cyngor o hawl claddu cyfyngedig yn unrhyw ran o'r Fynwent.

43. Mae safle pob cofeb yn amodol ar orchmynion, a Rheolau'r Cyngor.

44. Dynodir pob safle bedd o dan reolaeth y Cyngor yn unig mewn dilyniant neu fel y bydd yr amgylchiadau yn caniatau.

45. **Uchder Cofebion**

Ni chaiff uchder llawn cofebion beddi a brynir, gan gynnwys y droed, fod uwchlaw tair troedfedd chwe modfedd (1.07m).

46. Ni chaiff uchder llawn cofebion lleiniau Llŵch, gan gynnwys y droed, fod uwchlaw dwy droedfedd tair modfedd (0.69m).

Yn Ninbych, yn unig nes bydd y llain bresennol yn llawn, cyfyngir Cofebion ar leiniau Llŵch i fath lletem yn unig - ni dderbynnir unrhyw fath arall o gofeb.